

چکاپ پیش‌گیری از تقلب

آذر ماه ۱۳۹۹

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

(حسابداران رسمی)

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

(حسابداران رسمی)

چکاپ پیشگیری از تقلب

Fraud prevention
Check-up

یکی از ارزشمندترین منابع پیش‌گیری از تقلب، یعنی چکاپ پیش‌گیری از تقلب، آزمون ساده و در عین حال قدرتمند جهت بررسی سلامتی شرکت‌ها در برابر تقلب است.

فرایند آزمون پیش‌گیری از تقلب، برای شناسایی شکاف‌های اصلی و اصلاح آن‌ها قبل از دیر شدن، طراحی شده است.

صفحه	
۵	مزایای انجام چکاپ پیش‌گیری از تقلب
۸	قبل از این‌که چکاپ پیش‌گیری از تقلب را انجام دهید.
۹	چه‌کسی باید چکاپ پیش‌گیری از تقلب را اجرا کند؟
۱۰	برای هر پاسخ، چند امتیاز باید بدهیم؟
۱۱	چکاپ پیش‌گیری از تقلب
۱۹	تفسیر امتیاز

از آن جایی که تقلب می‌تواند ریسک فاجعه آمیزی باشد، انجام چکاپ پیش‌گیری از تقلب می‌تواند شرکت را از ایجاد فاجعه نجات دهد. اگر ریسک‌های تقلب را به موقع شناسایی و مدیریت نکنید، این ریسک‌ها می‌توانند شرکت را تقریباً در هر لحظه از مسیر خارج کنند. حتی اگر از تقلب بزرگی جان سالم بدر ببرید، باز هم لطمه شدیدی به شهرت و اعتبارتان وارد خواهد شد، طوری که دیگر نتوانید به طور مستقل موفق شوید.

چکاپ پیش‌گیری از تقلب، فرصت‌هایی برای نجات سرمایه پدید می‌آورد. تقلب، مصرف‌گرانبار منابع مالی شرکت است. در محیط رقابت بین‌المللی امروزی، کسی نمی‌تواند دور ریختن پنج درصد از درآمدهایی را که عمدتاً هزینه پنهان تقلب است، تحمل کند. کسب و کارهایی که مهمترین هزینه‌های تقلب خود را شناسایی کرده‌اند (مانند شرکت‌های بیمه و کارت اعتباری) گام‌های بزرگی در جهت مقابله با تقلب و کاهش هزینه‌های آن برداشته‌اند. اگر سازمانی هزینه‌های تقلب را شناسایی نکند و کاهش ندهد، در برابر رقابایی که توانسته‌اند چنین هزینه‌هایی را تنزل دهند، آسیب‌پذیر خواهد بود.

❑ تقلب، ریسک رایجی است که نباید از آن چشم‌پوشی کرد. تقلب به قدری رایج شده است که رخداد آن دیگر مورد توجه نیست، بلکه فقط اندازه آن مهم است. هر سازمانی که نتواند به شکل مناسبی از خود محافظت کند، با آسیب‌پذیری روزافزون ناشی از تقلب مواجه خواهد شد.

❑ پی‌بردن به آسیب‌پذیری شرکت در مقابل تقلب، کم‌هزینه‌ترین روش است. بیشتر شرکت‌ها برای چکاپ‌های اولیه پیش‌گیری از تقلب، امتیازهای بسیار ناچیزی قائل می‌شوند، زیرا کنترل‌های ضدتقلب مناسبی ایجاد نکرده‌اند. شرکت‌ها با پی‌بردن به این معضل در مراحل اولیه آن، شانس دارند قبل از این که قربانی تقلب بزرگی شوند، مشکل را حل کنند. مانند این است که بفهمید مشکل حاد فشارخون بالا دارید. این ممکن است خبر بدی برای شما باشد، اما تشخیص ندادن آن بسیار بدتر خواهد بود.

□ سازمانی که با یک «متخصص پیش‌گیری از تقلب» در ارتباط است، فرصت بزرگی دارد که پرسش‌هایی در مورد تقلب را با این متخصصان در میان بگذارد. متخصصان پیش‌گیری از تقلب، در حوزه کشف تقلب و کمک به سازمان‌ها در پیش‌گیری از تقلب‌های آتی، مهارت دارند.

□ فرایندهای قدرتمند پیش‌گیری از تقلب، باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران، قانون‌گذاران، اعضای کمیته‌های حسابرسی و عموم جامعه نسبت به درست‌بودن گزارش‌های مالی شرکت می‌شوند. این کار، به جذب و حفظ سرمایه کمک می‌کند.

قبل از اینکه چکاپ پیش‌گیری از تقلب را انجام دهید؛

اجازه دهید مشاور عمومی سازمان شما یا مشاور حقوقی، بداند برنامه‌های برای اجرای این آزمون دارید. آنها ممکن است درخواست کنند که این آزمون را بر اساس دستورالعمل آنها انجام دهید تا از حقوق قانونی خود محافظت کنید.

اگر قصد ندارید از نتایج بهره‌برداری کنید، چکاپ را انجام ندهید. اگر نتایج نشان دهند که فرایندهای پیش‌گیری از تقلب ضعیف هستند، این فرایندها باید اصلاح شوند. شکست در اصلاح فرایندهای پیش‌گیری از تقلب، مشکلات قانونی پدید می‌آورد.

چه کسی باید چکاپ پیش گیری از تقلب را انجام دهد؟

مصاحبه با مدیران ارشد، بخش مفیدی از فرایند تغییر و تحول است. اما مصاحبه با کارکنان سایر سطوح سازمان نیز ارزشمند است، زیرا آن ها گاهی اوقات نگرش واقعی تری دارند که دیدگاه مدیریت را به چالش بکشند؛ مثلاً، درباره تعهد مدیریت به فعالیت های کسب و کار اخلاقی.

حسابرسان داخلی، اطلاعات گسترده و نظرات ارزشمندی درمورد چنین ارزیابی هایی دارند. درعین حال، دیدگاه یک فرد بی طرف و مستقل خارج از شرکت نیز حائز اهمیت است، زیرا متخصصان تمام وقت تقلب، دانش و تجربه عمیقی درمورد تقلب دارند.

بسیارمطلوب است که چکاپ پیش گیری از تقلب با همکاری میان متخصصان بی طرف و مستقل تقلب و افرادی انجام شود که اطلاعات عمیقی درمورد این عملیات دارند، برای اطلاعات بیشتر می توانید به موسسه حسابرسی آزمون پرداز مراجعه کنید.

تعداد امتیازهای مجاز در
پایین هر پرسش آمده
است.

اگر فرایند پیشنهادی برقرار است،
اما در سال قبل آزمون نشده
باشد، حداکثر نصف امتیازهای
مجاز را بدهید.

اگر سازمان این فرایندها را اجرا
و در سال قبل آزمون کرده و در
عمل اثربخش یافته است،
حداکثر امتیاز را بدهید.

اگر سازمان فرایند پیشنهادی
را در آن حوزه اجرا نکرده
باشد، نمره صفر بگذارید.

هدف چکاپ، شناسایی شکافهای اصلی در فرایند پیش‌گیری از تقلب است که به صورت امتیازهای پایین در حوزه‌های خاص نشان داده می‌شود. حتی اگر امتیاز ۸۰ از ۱۰۰ هم داشته باشید، باز هم آن ۲۰ امتیاز از دست‌رفته می‌تواند معیار پیش‌گیری از تقلب مهمی باشد که سازمان را در معرض تقلب اصلی قرار می‌دهد. بنابراین، درجه قبولی به جز امتیاز ۱۰۰ وجود ندارد.

نتایج

امتیاز:

امتیاز:

امتیاز:

----- سازمان:

----- تاریخ چکاپ:

۱ - نظارت بر ریسک تقلب

سازمان تا چه حد فرایندی را برای نظارت ریسک‌های تقلب توسط هیات مدیره یا سایر ارکان مورد حمایت حاکمیت شرکت (مثلاً، کمیته حسابرسی) ایجاد کرده است؟
امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۲۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

۲ - ریسک تقلب مالکان

سازمان تا چه اندازه ریسک تقلب مالکان را از طریق تعیین عضو ارشد مدیریت به عنوان مسئول مدیریت ریسک تقلب در هر حوزه، مدیریت کرده است؟
امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۱۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

۳ - ارزیابی ریسک تقلب

سازمان تا چه حد فرایند مستمری را برای شناسایی منظم ریسک‌های تقلب مهمی که در معرض آن‌ها قرار دارد، بکار گرفته است.
امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۱۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

نتایج

۴ - دامنه‌نوسان ریسک تقلب و سیاست مدیریت ریسک

□ سازمان تا چه حد دامنه نوسان انواع مختلف ریسک‌های تقلب را توسط هیات مدیره تعیین و تصویب کرده است؟ مثلاً، برخی از ریسک‌های تقلب ممکن است هزینه قابل قبول انجام کسب و کار را تشکیل دهند، در حالی که سایر ریسک‌ها ممکن است ریسک فاجعه‌آمیز مالی یا ریسک آسیب شهرت و اعتبار را به بار بیاورند.

□ سازمان تا چه حد سیاست چگونگی مدیریت ریسک‌های تقلب خود را توسط هیات‌مدیره تعیین و تصویب کرده است؟ چنین سیاستی باید ریسک مسئولیت مالک را برای مدیریت ریسک‌های تقلب شناسایی کند؛ چه ریسک‌هایی پذیرفته نخواهند شد (مثلاً، با کاهش فرصت‌های کسب‌وکار خاص)؛ چه ریسک‌هایی از طریق بیمه یا قرارداد، به دیگران منتقل می‌شوند و چه گام‌هایی برای مدیریت ریسک‌های تقلب باقی‌مانده، برداشته می‌شوند.

امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۱۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

امتیاز:

چکاپ پیش‌گیری از تقلب

نتایج

۵ - کنترل‌های ضد تقلب سطح فرایند/مهندسی مجدد

□ سازمان تا چه حد معیارهای حذف یا کاهش هر یک از ریسک‌های تقلب مهم شناسایی شده در ارزیابی ریسک را از طریق مهندسی مجدد فرایند، اجرا کرده است؟

کنترل‌های پایه، شامل تفکیک وظایف مرتبط با اختیارات، حفظ دارایی‌ها و ثبت و گزارش معاملات می‌شود. در بعضی مواقع، مهندسی مجدد فرایندهای کسب‌وکار برای کاهش ریسک‌های تقلب، مقرون‌به‌صرفه‌تر از برقراری کنترل‌های اضافی در فرایندهای موجود است. مثلاً، بعضی از ریسک‌های مربوط به دریافت وجوه را می‌توان با متمرکز کردن این کارکرد یا برون‌سپاری آن به امکانات صندوق امانات بانک که کنترل‌های قوی‌تری دارند، حذف کرد یا به شدت کاهش داد.

□ سازمان تا چه حد معیارهای پیش‌گیری، اجتناب و کشف هر یک از ریسک‌های تقلب مهم را که در ارزیابی ریسک شناسایی کرده، در سطح فرایند اجرا کرده است؟ مثلاً، ریسک نمایندگان فروش را که برای کسب کارمزد فروش، آمار فروش را تحریف می‌کنند، می‌توان از طریق اعمال کنترل نظارتی اثربخش توسط مدیر فروش آنها، با تصویب الزام فروش بالاتر از حد مشخص، کاهش داد.

امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۱۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

امتیاز:

نتایج

۶ - کنترل‌های ضد تقلب سطح محیط

تقلب‌های بزرگ معمولاً مدیران ارشدی را درگیر می‌کند که بواسطه سطح بالای مقام خود، از کنترل‌های سطح فرایند خلاص می‌شوند. بنابراین، پیش‌گیری از تقلب‌های بزرگ مستلزم تاکید محکم برای ایجاد محیط‌کاری است که رفتار اخلاقی را گسترش دهد، از خطاکاری حذر کند و تمام کارکنان را ترغیب کند که هرگونه خطاکاری مشخص یا مشکوکی را به افراد صلاحیت‌دار گزارش کنند. اگر کارکنان از کمک به مدیران ارشد و ترغیب آنها به انجام یک جرم اجتناب کنند، ممکن است آنها نتوانند مرتکب انجام تقلب خاصی شوند. اگرچه کنترل‌های "نرم" برای گسترش رفتار مناسب در محل کار بسیار دشوارتر از اجرا و ارزیابی کنترل‌های "سخت" سنتی است، اما به نظر می‌رسد که کنترل‌های نرم، بهترین سپر در برابر مدیران ارشد تقلب‌گر باشد.

□ سازمان تا چه حد فرایند گسترش رفتار اخلاقی، اجتناب از خطاکاری و تسهیل ارتباط دوطرفه در مسائل دشوار را اجرا کرده است؟ چنین فرایندی معمولاً شامل موارد زیر است:

— وجود یک مدیر ارشد که مسئول فرایندهای گسترش رفتار اخلاقی، اجتناب از خطاکاری و ارتباط مناسب در مورد مسائل دشوار است. این وظیفه در شرکت‌های سهامی بزرگ، کاری تمام وقت است، نظیر مدیر امور اخلاقی. اما در شرکت‌های کوچکتر، مسئولیتی اضافی است که یکی از مدیران فعلی آن را انجام می‌دهد.

امتیاز:

نتایج

دستور کاری برای کارکنان در تمام سطوح، براساس ارزش های اصلی شرکت که راهنمای شفافیت است برای این که کدام رفتار و عمل، مجاز و کدامیک ممنوع است. این دستور کار تعیین می کند که کارکنان هنگامی که با تصمیمات اخلاقی نامشخص مواجه می شوند چگونه باید به دنبال مشورت بیشتر باشند و چگونه باید نگرانی خود را درباره خطاکاری مشخص یا بالقوه اعلام کنند.

آموزش برای تمام کارکنان در هنگام استخدام و به طور منظم بعد از آن، با توجه به دستور کار، برای پیگیری مشورت و اعلام خطاکاری بالقوه.

سیستم های اعلام برای قادر ساختن کارکنان به پیگیری مشورت در صورت نیاز قبل از اتخاذ تصمیمات اخلاقی دشوار و بیان نگرانی درباره خطاکاری مشخص یا بالقوه. سیستم های مشاوره شامل یک خط تلفن کمکی رفتار اخلاقی یا ایمیل به دفتر امور رفتاری می شود. همین سیستم یا چیزی شبیه آن، برای قادر ساختن کارکنان (و فروشندگان، مشتریان و سایرین) به اعلام نگرانی ها در مورد خطاکاری مشخص یا بالقوه مورد استفاده قرار می گیرد. شرایط باید به نحوی فراهم شود که این گونه اعلام ها به طورناشناس انجام شوند، اگر چه باید تلاش زیادی کرد تا محیطی ایجاد شود که در آن، تماس گیرندگان در بیان آزاد نگرانی های خود، کاملاً احساس اعتماد و آرامش داشته باشند. اعلام آزادانه نگرانی ها باعث می شود که برطرف کردن مسائل پیش آمده، آسانتر شود، با این حال، حفاظت از تماس گیرندگان در مقابل تلافی، موضوع بسیار مهمی است.

نتایج

— فرایند مناسبی برای رسیدگی سریع و حل نگرانی‌ها با توجه به خطاکاری مشخص یا بالقوه؛ سپس، اعلام حل شدن مشکل به کسانی که نگرانی موردنظر را بیان کرده‌اند. سازمان باید برنامه‌ای داشته باشد که تعیین کند چه اقداماتی و توسط چه کسانی انجام خواهند شد تا انواع متفاوت نگرانی‌ها را رسیدگی و حل کند. بعضی از مسائل به بهترین شکل توسط کارکنان منابع انسانی، بعضی دیگر توسط مشاوران عمومی و بعضی نیز توسط حسابرسان داخلی نشان داده می‌شوند؛ بعضی دیگر از مسائل ممکن است مستلزم رسیدگی توسط متخصصان تقلب باشند. داشتن برنامه از پیش تعیین شده، پاسخ را تسریع و آسان خواهد کرد و اطمینان خواهد داد که در صورت ایجاد مسائل مهم بالقوه، اشخاص مناسبی تعیین خواهند شد (مثلاً، مشاوران حقوقی، هیات مدیره، کمیته حسابرسی، حسابرسان مستقل، قانون‌گذاران و ...).

— نظارت کنترلی تطابق با دستور کار و حضور در آموزش مربوط. نظارت کنترلی شامل الزام حداقل تایید سالانه رعایت و حسابرسی چنین مطابقت‌هایی برای بررسی کامل و درست بودن آنهاست.

نتایج

— سنجش منظم محدوده‌ای که اهداف پیش‌گیری از تقلب و منشور اخلاقی سازمان در آن حاصل می‌شود. چنین سنجشی معمولاً شامل بررسی معنادار بودن آماری نمونه کارکنان می‌شود. بررسی گرایش کارکنان به فعالیت‌های اخلاقی شرکت و محدوده‌ای که معتقدند مدیریت در انطباق با دستورکار عمل می‌کند، دیدگاه ارزشمندی در مورد چگونگی کارکرد این عناصر به دست می‌دهد.

— وارد کردن اهداف پیش‌گیری از تقلب و رعایت اخلاقیات در سنجه عملکردی که مدیران با آن ارزیابی می‌شوند و برای تعیین جبران عملکرد، استفاده می‌شوند.

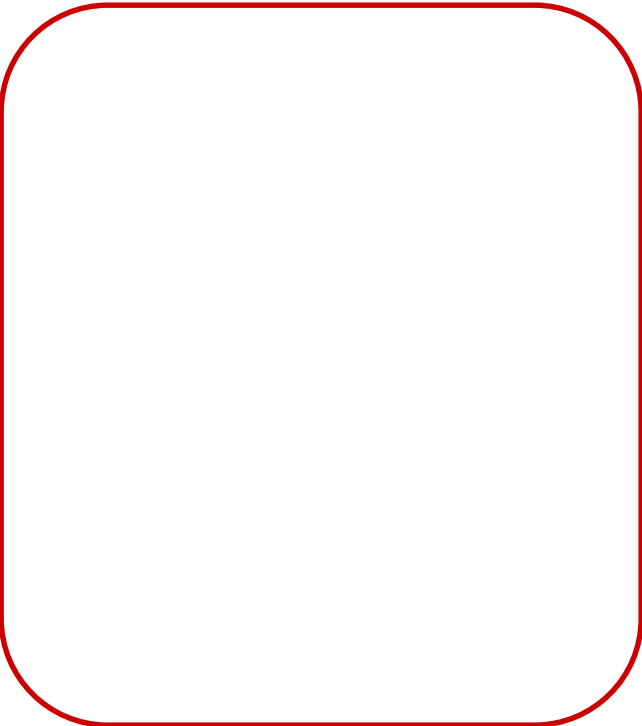
امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۳۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

امتیاز:

چکاپ پیش‌گیری از تقلب

نتایج

امتیاز:

امتیاز کل:

۷- کشف تقلب قابل توجه

□ سازمان تاچه حد فرایندی را برای کشف، رسیدگی و برطرف کردن تقلب بالقوه مهم، ایجاد کرده است؟ چنین فرایندی باید شامل آزمون‌های کشف تقلب قابل توجه شوند که مخصوصاً برای کشف تقلب‌های بالقوه مهمی طراحی شده اند که در ارزیابی ریسک تقلب سازمان شناسایی می‌شوند. سایر سنجه‌ها شامل کنترل‌های حسابرسی تعبیه شده در سیستم‌های پردازش معاملات می‌شوند که معاملات مشکوک را قبل از تکمیل پردازش، برای رسیدگی یا تصویب، نشان می‌دهند. روش‌های کشف تقلب "لبه رهبری" شامل نظارت کنترلی ایمیل کامپیوتری (که از نظر قانونی مجاز است) برای شناسایی استفاده از عبارات مشخصی که خطاکاری برنامه ریزی شده یا مستمر را نشان می‌دهد.

امتیاز از ۰ (فرایندی وجود ندارد) تا ۱۰ (فرایند به طور کامل اجرا و در سال قبل آزمون شده است و به طور اثربخش کار می‌کند).

برای به دست آوردن کل امتیاز، تمام امتیازها را جمع بزنید.

چکاپ مختصر پیش‌گیری از تقلب، نگرش عمیقی در مورد عملکرد سازمان در حوزه پیش‌گیری از تقلب به دست می‌دهد. این امتیازدهی ضرورتاً قضاوت گسترده‌ای می‌طلبد، در حالی که ارزشیابی‌های گسترده‌تر، داده‌های سنجشی بیشتری برای نتیجه‌گیری خواهند داشت. اطلاعات مهم حاصل از چکاپ، شناسایی حوزه‌های خاص را برای بهبود فرایندهای پیش‌گیری از تقلب در شرکت میسر می‌کند. امتیاز عددی دقیق، اهمیت ناچیزی دارد و صرفاً برای کمک به اعلام یک‌نظر کلی آمده است.

امتیاز مطلوب برای سازمان با هر اندازه‌ای، ۱۰۰ است، زیرا فرایندهای پیشنهادی را می‌توان برای هر سازمانی تنظیم کرد. بیشتر شرکت‌ها انتظار دارند که در چکاپ اولیه پیش‌گیری از تقلب، امتیازی بسیار کمتر از ۱۰۰ داشته باشند. این موضوع به‌عنوان ضعف با اهمیت در کنترل‌های داخلی محسوب نمی‌شود که شرایط گزارش‌دهی تحت مقررات اوراق بهادار را ارائه می‌دهد. اما شکاف‌های قابل‌توجه در سنجه‌های پیش‌گیری از تقلب باید بلافاصله بسته شوند تا زیان‌های تقلب و ریسک فاجعه آتی کاهش یابد.

Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) – 2016

مروری کوتاه بر سوابق حرفه ای

یکی از بنیان گذاران موسسه حسابرسی آزمون پرداز (حسابداران رسمی) در سال ۱۳۸۱ است. او در رشته حسابداری از دانشکده مدیریت دانشگاه تهران فارغ التحصیل شده است. حسابرسی را از سال ۱۳۶۶ آغاز کرده و یکی از اولین حسابداران رسمی ایران است. وی برای دو دوره متوالی سه ساله عضو شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران بوده است که تنها نهاد قانونی نظارت بر حرفه حسابرسی مستقل در ایران می باشد. او کارشناس رسمی دادگستری در رشته حسابداری و حسابرسی و دارای صلاحیت های متعددی در این حوزه است. ایشان همچنین عضو هیات مدیره چندین شرکت بزرگ نیز بوده است. وی بیش از بیست سال در دانشگاه های تهران و علامه طباطبایی در رشته های حسابداری، حسابرسی و مدیریت مالی تدریس کرده است. وی کتاب های بسیاری منتشر کرده است که از جمله می توان به حسابرسی جلد ۱ که جامع ترین کتاب حسابرسی در کشور است و نیز مجموعه قوانین مالیاتی که رایج ترین کتاب مرجع مالیاتی در کشور است، اشاره کرد. او به طور پیوسته مقالاتی را در نشریات و روزنامه های حرفه ای مانند دنیای اقتصاد و بررسی های حسابداری و حسابرسی منتشر کرده است. تاکنون بیش از ۱۴۰ مقاله از وی در موضوعات بحث برانگیز در زمینه های حسابداری، حسابرسی و مالیات، در روزنامه ها و نشریات معروف کشور منتشر شده است.

عباس وفادار

شریک ارشد، عضو هیئت مدیره و مدیرعامل

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

(حسابداران رسمی)

- کارشناسی ریاضی کاربردی دانشگاه شاهد
- کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه علوم و تحقیقات تهران
- حسابدار رسمی

اکرم شاهدپور

مدیر حسابرسی موسسه حسابرسی آزمون پرداز

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

(حسابداران رسمی)

جهت کسب اطلاعات بیش تر و دریافت خدمات
چکاپ پیش گیری از تقلب با ما در تماس باشید.

تلفن : ۰۲۱۸۸۵۴۴۵۹۰-۲

فکس : ۰۲۱۸۸۵۰۳۵۲۸

ایمیل : Info@azpar.com